

25.3.8

27a (משנה ו') → 27b (הכא מי איתיה בלא אקיים)

1. או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים להרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונגעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה: ויקרא ה:.
 2. כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו: ויקרא פדק כ פסוק ט

- I נשבע לקיים את המצוה regarding חכמים/ריב"ב dispute משנה ו'
- a *consensus*: if he took an oath to cancel a מצוה (non-performance) – invalid (if he fulfills מצוה – exempt)
- b *if*: he took an oath to fulfill a מצוה and doesn't do so:
- i ק"ו *ליב"ב* liable, as per:
- 1 *if*: he is liable for an action which is otherwise neutral,
 (a) *then certainly*: he is liable for an action which is already commanded
- ii *חכמים* exempt, since his oath *את המצוה* cannot be "flipped" (לבטל את המצוה)
- 1 *counter (ריב"ב)*: he can take an oath to benefit another but not to harm another → "flippability" isn't needed
- 2 *response*: he may take an oath **not** to benefit another (that is the "flip")
- II *בְּרִייתא* foundational:
- a *excludes*: violating a מצוה from להטיב או להרע – must be רשות
- b *excludes*: fulfilling a מצוה (*contra ריב"ב*) – parallel to הרעה::הטבה
- c *includes*: harm to self
- d *excludes*: harm to others (e.g. assault and battery)
- e *but includes*: benefit to others (*אר"* separates הרעה from הטבה for that purpose)
- i *question*: how do we know that the verses are referring to רשות?
- 1 *Answer*: the proposed הטבה (eating חמץ) is also הרעה (the violation); and vice-versa → can't be מצוה
- 2 *Challenge*: then דבר רשות won't work either,
 (a) *Defense*: the need for *אר"* to distinguish between הרעת אחרים and הטבת אחרים
 (i) *Explanation*: if הרעת אחרים is allowed (להרע בדבר מצוה), certainly הטבת אחרים is allowed – no need for *אר"*
- ii *Parenthetic note*: isn't *אר"* needed to individuate שבועה, such that there is liability for "just" הרעה or הטבה?
- 1 *Answer*: per ינתן ר', who reads v. 2 as automatically covering father or mother (or both) – not needed
 (a) *But*: according to יאשיה ר', who infers from רישא of v. 2 that it would need to be both (and gets individuation from סיפא) – isn't או needed לחלק?
 (b) *Answer*: ר' יאשיה will accept ר"ע ומיעוי - , ריבויי ומיעוי - who already includes all שבועות (just הרעה or הטבה) from *בטא* – לכל אשר יבטא
- iii *Additional argument*: since the verse includes a מיעוט (להרע או להטיב), it must be referring to דבר הרשות, and דבר מצוה is excluded; but if דבר מצוה is the referent – nothing is left to be excluded
- III Examining ריב"ב vs. חכמים:
- a ריב"ב's retort:
- i Since we allow for הטבת אחרים but not it's flip – הרעת אחרים – must be no requirement of "flippability"
- ii *Defense*: we do have minor flipability with הטבת אחרים – not to benefit the other (e.g. 'שבועה שלא אתן מתנה לפ' - but שבועה קיום has no flipability at all.